

Life
Climate

© Boris Belchev

2024

Atkakliosios keliautojos: mažųjų žąsų migracija ir apsauga

Projektą koordinuoja: Projektą finansuoja:

Bendrai finansuoja
Europos Sajunga

NATURA 2000

Norwegian
Environment
Agency

Lietuvos
Respublikos
aplinkos
ministerija

Projekto partneriai:

EESTI ORNITOLOOĢIA ĀHING

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΕΡΕΙΑ

ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ
ΕΤΕΡΕΙΑ

NECCA
Natural Environment and
Climate Change Agency

METSÄHALLITUS

METSÄHALLITUS

UNIVERSITY OF OULU

UNIVERSITY OF OULU

WWF

Kalendoriaus iliustracijų autorė – Ieva Miškinytė-Savickė

Kalendorius parengtas įgyvendinant projektą „Mažosios žąsies svarbiausių teritorijų tinklo apsauga prisitaikant prie klimato kaitos“ LIFE19 ANT/LT/000898. Projektą finansuoja Europos Sąjungos LIFE programa, Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Norvegijos aplinkos agentūra.

Bendrai finansuoja Europos Sąjunga. Šiame leidinyje išreiškiamas požiūris yra vien tik jo autoriaus ir nebūtinai atspindi oficialią Europos Sąjungos ar CINEA nuomonę. Nei Europos klimato, infrastruktūros ir aplinkos vykdomoji agentūra (CINEA), nei Europos Sąjunga nėra atsakingos už šiame leidinyje teikiamos informacijos panaudojimą.

Internetinis puslapis

Filmukas

Facebook

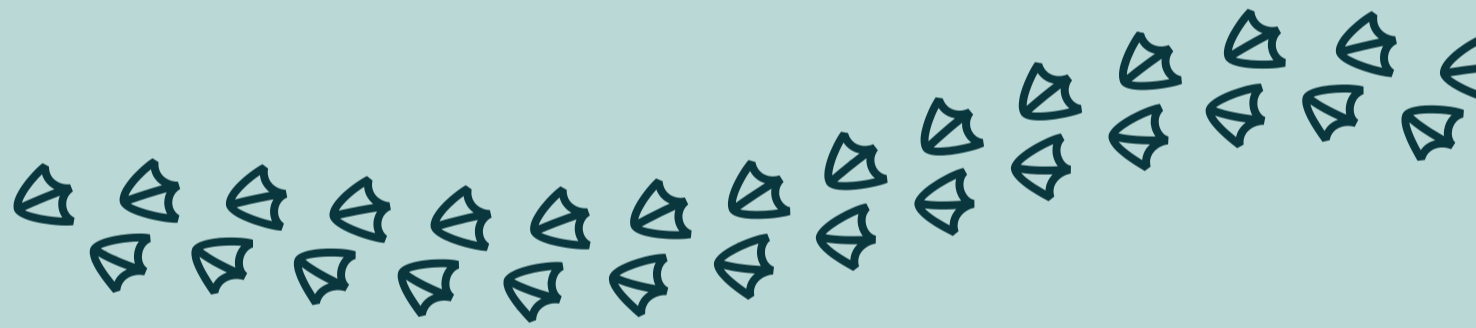

Rečiausia žąsis Europoje

Mažoji žąsis (*Anser erythropus*) – rečiausia žąsų rūšis Europoje. Daugelį dešimtmečių sparčiai nykusi, šiandien laukinė šių žąsų Fenoskandijos populiacija tesiekia vos 100–200 individų. Pasaulinė gamtos apsaugos organizacija priskiria šias žąsis pažeidžiamoms rūšims, visoje Europos Sąjungoje jos yra grėsmingai nykstančios.

SAUSIS

Pr.	A	T	K	P	Š	S
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

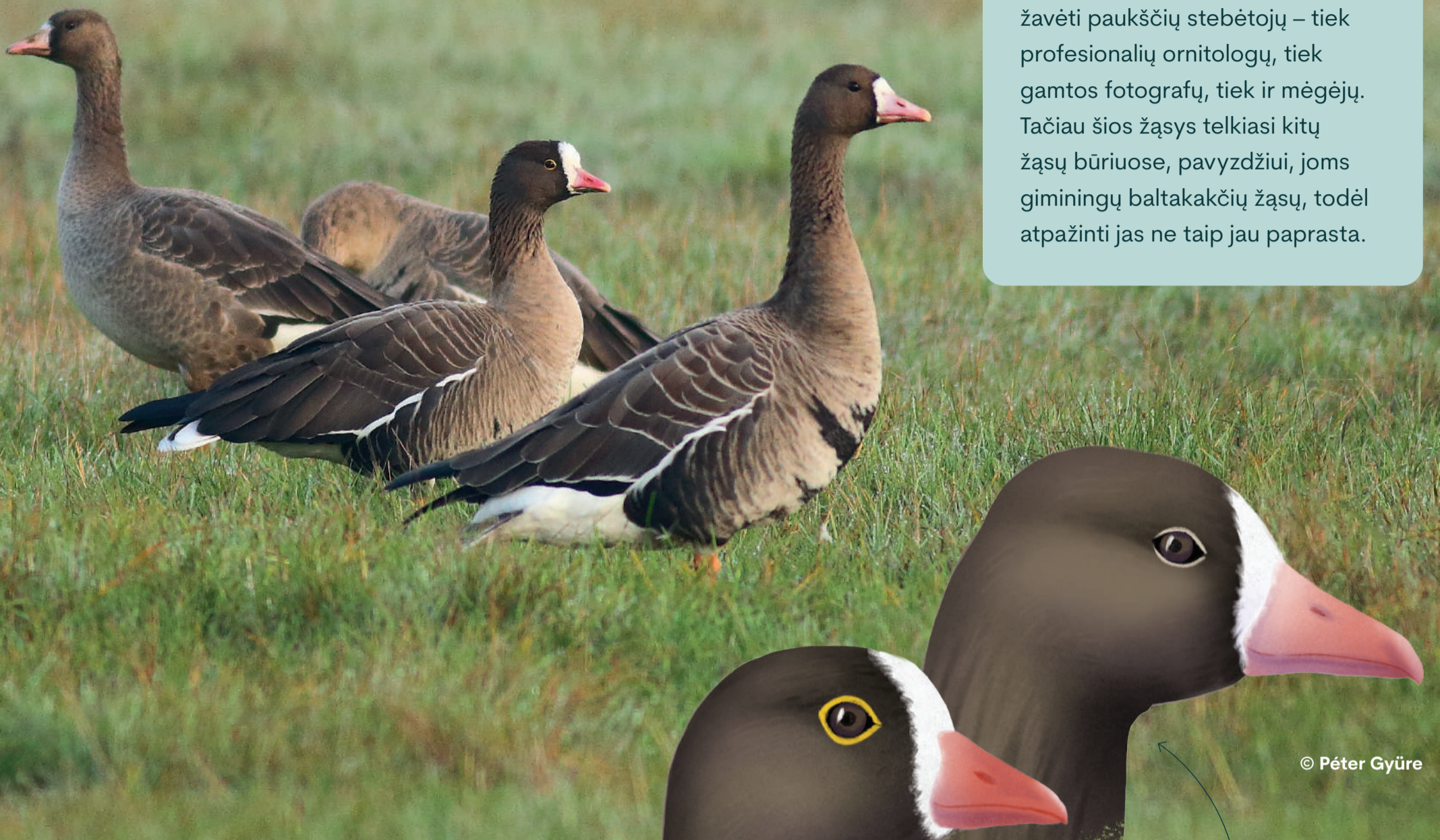
APSAUGA

LIFE LWfG Climate projektas, kuriam vadovauja Lietuvos ornitologų draugija, subūrė tarptautinę komandą bendram siekiui – sustabdyti mažųjų žąsų Fenoskandijos populiacijos nykimą.

Atpažįsta tik patyrę ornitologai

Mažosios žąsys nenustoja žavėti paukščių stebėtojų – tiek profesionalių ornitologų, tiek gamtos fotografų, tiek ir mėgėjų. Tačiau šios žąsys telkiasi kitų žąsų būriuose, pavyzdžiui, joms giminingų baltakakčių žąsų, todėl atpažinti jas ne taip jau paprasta.

© Péter Gyüre

VASARIS

Pr. A T K P Š S

			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29			

Life
Climate

APSAUGA

LIFE LWfG Climate projekto metu ornitologai apmokomi atpažinti mažąsias žąsys. Šalyse, kuriose migruodamos šios žąsys stabteli, WWF Suomi ir kitos projekto partnerės steigia žąsų monitoringo komandas. Jos renka duomenis apie šios rūšies individus – šie duomenys bus panaudoti moksliniams tyrimams ir efektyvesnei aplinkosaugai.

2024-02-02 - Pasaulinė šlapynių diena
2024-02-13 - Užgavėnės

2024-02-16 - Lietuvos Valstybės atkūrimo diena
2024-02-24 - Vieversio diena

Pavasarinė žąsų migracija

Atšilus orams, iš žiemojimo vietų Graikijoje žąsys patraukia į savo gimtinę šiaurėje. Migruodamos jos stabteli tam, kad galėtų atgauti jėgas tolimesnei kelionei. Šiam tikslui mažosios žąsys labiausiai mėgsta Vengrijos Hortobadžio nacionalinio parko šlapžemes. Tačiau dėl klimato kaitos ir stiprėjančių sausrų stipriai nukenčia šių buveinių kokybė.

© János Tar

KOVAS

Pr. A T K P Š S

				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

APSAUGA

Hortobadžio nacionalinio parko direkcija, **LIFE LWfG Climate** projekto partnerė, gamtotvarkos darbais palaiko itin aukštus buveinių apsaugos standartus šiose Vengrijos šlapžemėse.

2024-03-04 - Kovarnių diena

2024-03-10 - 40-ies paukščių diena

2024-03-11 - Nepriklausomybės atkūrimo diena

2024-03-31 - Velykos

2024-03-19 - Pempės diena

2024-03-25 - Gandrų sugrįžimo diena

Pavasarinės žąsų migracijos pikas

Balandžio mėnesį žąsų migracija pasiekia piką. Lietuvoje tokiu metu žąsis geriausia stebėti Nemuno deltoje ir Žuvinte. Balandžio mėnesį šiose teritorijose galima sutikti tūkstantinius žąsų būrius, tarp jų ir mažąsias žąsis.

© Boris Belchev

BALANDIS

Pr.	A	T	K	P	Š	S
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

APSAUGA

LIFE LWfG Climate projekto metu, Lietuvos ornitologų draugija tvarko pievų buveines svarbiausiose žąsims teritorijose, inicijuoja mokslinius tyrimus, siekia, kad būtų plečiamas saugomų teritorijų tinklas, reikalingas šių retųjų paukščių apsaugai.

2024-04-01 - Velykų antroji diena
2024-04-22 - Žemės diena

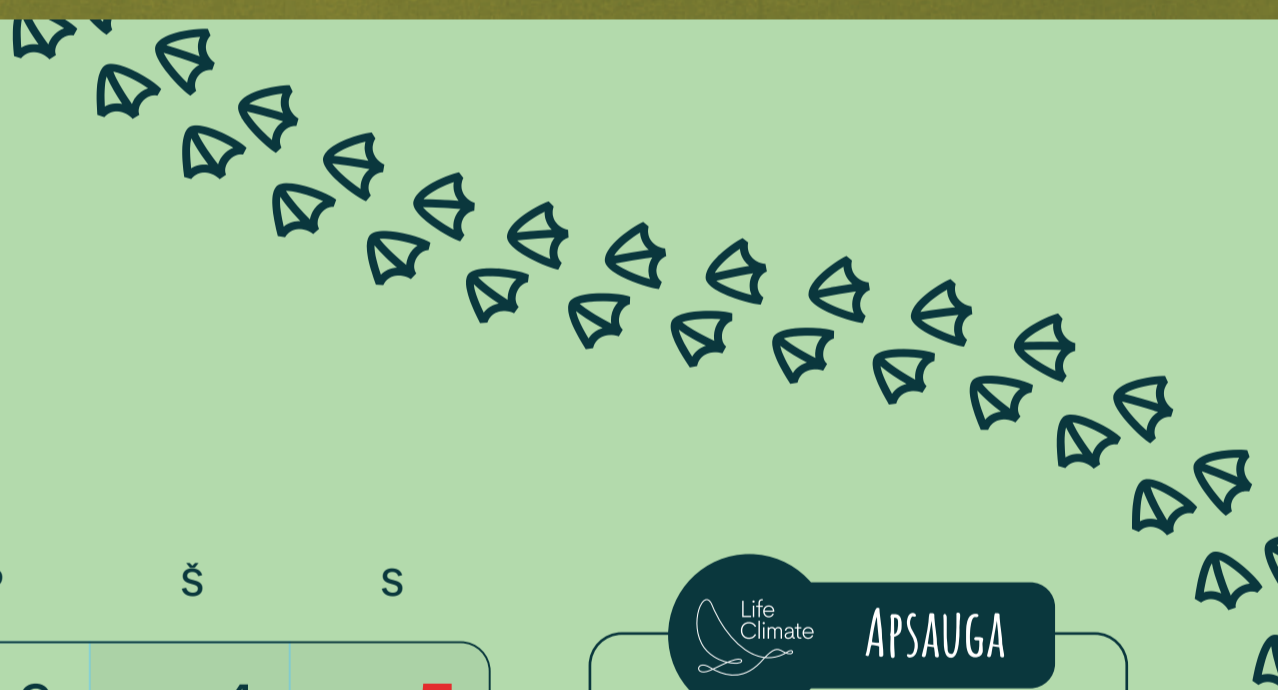

Paskutinės žąsys sugrįžta namo

Gegužės mėnesį daugelis žąsų būna jau sugrįžusios į šiaurę. Prieš grįždamos į perimvietes Norvegijoje, mažosios žąsys paskutinį kartą stabteli Hyjumos saloje, Estijoje. Čia jas svetingai sutinka ne tik ornitologai, bet ir vietos ūkininkai. Jų dėka ekstensyviai ganomi raguočiai suformuoja tinkamas buveines žąsims.

GEGUŽĖ

Pr.	A	T	K	P	Š	S
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

APSAUGA

Estijos ornitologų draugija bendradarbiauja su vietos bendruomenėmis, ūkininkais ir institucijomis, kartu ieško žąsų apsaugai palankiausių ūkininkavimo praktikų ir sprendimų.

2024-05-01 - Tarptautinė darbo diena
2024-05-05 - Motinos diena
2024-05-11 - Pasaulinė migruojančių paukščių diena

2024-05-21 - Natura 2000 diena
2024-05-22 - Tarptautinė biologinės įvairovės diena

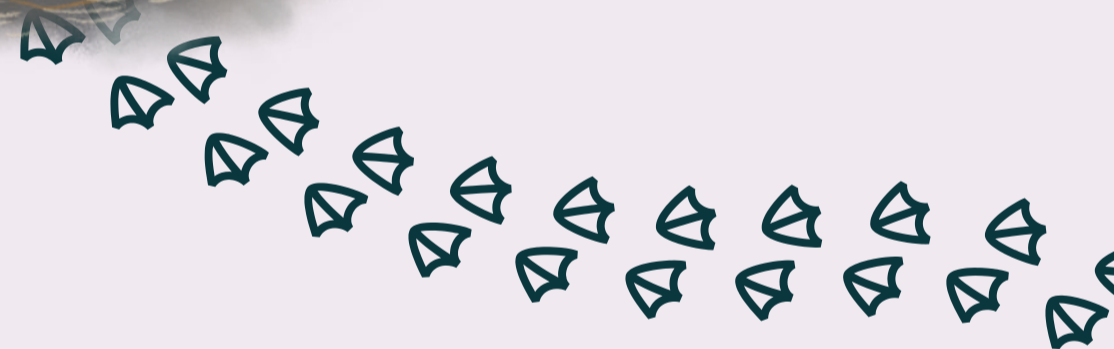
Mažosios žąsys išperi žąsiukus

Daugeliui mūsų, birželis – tai atšilę orai ir atostogų sezonas prie jūros. Tačiau šiaurinėje Norvegijos dalyje tik dabar baigia atitirpti paskutinis sniegas, o mažosios žąsys ima perėti. Deja, mūsų žinias apie šių žąsų perėjimo vietas gaubia paslapties šydas. Tai yra kliūtis tinkamai jų apsaugai.

© Tomas Aarvak / BirdLife Norway

BIRŽELIS

Pr. A T K P Š S

					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

Life Climate APSAUGA

Suomijos tarnyba Metsähallitus, pasitelkdama sraigtasparnius, renka mėginius iš įvairių vandens telkinių. Jie vėliau bus perduoti Oulu universiteto mokslininkams, ieškantiems retų žąsų rūšių DNR. Taikydami pažangiausius metagenomikos metodus, jie galės nustatyti naujas potencialias retų paukščių perimvietes.

2024-06-02 - Tėvo diena
2024-06-05 - Pasaulinė aplinkos apsaugos diena
2024-06-24 - Joninės

© Tomas Aarvak/ BirdLife Norway

Vasara tundroje

Beribėje tundroje karaliauja paukščiai ir kiti laukiniai gyvūnai. Ten nesilanko beveik jokie žmonės, išskyrus ištvermingiausius ornitologus ir mokslininkus. Jei laimė nusišypso, jiems pavyksta sutikti mažąją žąsį. Mokslininkai šiam susitikimui yra iš anksto pasiruošę. Pasitaikius šiai retai progai, jie pamėgina pritvirtinti žąsimi GPS-GSM siųstuvus. Pastarųjų prietaisų dėka buvo įminta daug mįslių apie šių žąsų elgseną ir migracijos kelius. Ypač pagarsėjo mažosios žąsies patinas ponas Bliu (Mr. Blue), jau daugelį metų teikiantis mokslininkams nepamainomą informaciją.

LIEPA

Pr.	A	T	K	P	Š	S
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

Life
Climate

APSAUGA

Ar jau matėte filmuką apie
poną Bliu?

Plunksnų keitimo migracija

Vasarai einant į pabaigą, žąsys ruošiasi traukti atgal į žiemojimo vietas. Įdomu yra tai, kad iki tol dalis žąsų atlieka papildomą, daugiau kaip tūkstančio kilometrų migraciją į Sibirą. Joje dalyvauja tos žąsys, kurios tais metais arba nesusilaukė palikuonių, arba dar yra nepasiruošusios perėti. Pasiekusios šias atšiaurias žemes, jos pakeičia plunksnas. Tuomet jos jau yra pasiruošusios migruoti į įprastas žiemojimo vietas Graikijoje. Deja, migracijos metu žąsų tyko įvairiausi pavojai, ypač dėl netvarios žmogaus veiklos ir klimato kaitos sukeltų padarinių.

© Tomas Aarvak / BirdLife Norway

RUGPJŪTIS

Pr. A T K P Š S

			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

APSAUGA

LIFE LWfG Climate projekto metu siekiama inicijuoti teisinius pokyčius, tarp jų ir nacionalinius rūšies apsaugos planus, kurie užtikrintų adekvačią šių paukščių apsaugą Europos Sąjungos šalyse.

Rudeninė žąsų migracija

Pirmosios Fenoskandijos mažosios žąsys pietų kryptimi ima judėti rugsėjo mėnesį. 2022 metais šios žąsys visą kelią nuo šiaurės Norvegijos iki pat Graikijos įveikė skisdamos apie 70 km/val. greičiu, ir nė karto nenutūpdamos.

© János Tar

RUGSĖJIS

Pr. A T K P Š S

							1
2	3	4	5	6	7		8
9	10	11	12	13	14		15
16	17	18	19	20	21		22
23	24	25	26	27	28		29
30							

APSAUGA

Kiekvienais metais grupė ornitologų, mokslininkų ir entuziastų atidžiai stebi mažųjų žąsų kelionę. Akimirkomis, nuotraukomis ir faktais iš žąsų migracijos dalinamės Facebook paskyroje **Safeguarding the Lesser White-fronted Goose**, kviečiame sekti.

Rudeninės žąsų migracijos pikas

Spalio mėnesį įvairios žąsų perskrenda per Lietuvą. Visuose šalies kampeliuose galima išgirsti gagenimą ir išsvysti skrendančius žąsų būrius, kurie išsirikiuoja unikalia V raidės forma. Rudeninės migracijos metu žąsų skrenda dideliais atstumais į žiemojimo vietas Vakarų Europoje. Rudenį oro sąlygos leidžia žąsims skristi tiesiai į nuolatines žiemojimo vietas. Ar žinojote, kad šį mėnesį visoje Europoje rengiamos paukščių palydos? Kasmet į šį renginį kviečia ir Lietuvos ornitologų draugija.

SPALIS

Pr. A T K P Š S

Pr.	A	T	K	P	Š	S
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

APSAUGA

Rudenį gamtotvarkos darbai jau būna baigti. Todėl tai puikus metas susitelkti ties švietimu. **LIFE LWfG Climate** projekto komanda organizuoja pažintines ekskursijas ir vykdo edukacines veiklas mokiniams, švietimo ir kitų sričių specialistams, sprendimų priėmėjams. Norėdami sužinoti apie draugijos organizuojamus renginius, sekite naujienas tinklapyje birdlife.lt ir Facebook paskyroje **Lietuvos ornitologų draugija - BirdLife Lithuania**.

Žąsys ruošiasi žiemoti

Lapkričių paskutinės žąsys jau pasiekė savo žiemojimo vietas. Mūsų herojės, mažosios žąsys, žiemos Evro upės deltoje arba Kerkinio ežero apylinkėse. Svarbu, kad šios buveinės išliktų – šiuo metu dėl klimato kaitos, netvarios ūkinės ir turistinės veiklos joms kyla grėsmė.

LAPKRITIS

Pr.	A	T	K	P	Š	S
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

APSAUGA

LIFE LWfG Climate projekto partneriai, Graikijos ornitologų draugija ir Aplinkos ir klimato kaitos agentūra, siekia atkurti sunaikintas buveines, vykdo gamtotvarką, skatina tvarų, aplinkai draugišką ekoturizmą.

Ačiū, kad šiomet
buvote su mumis.
LOD komanda linki
linksmų švenčių!

© Tomas Aarvak / BirdLife Norway

GRUODIS

Pr. A T K P Š S

						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

Nesvarbu, ar Jūs tik pradėdote domėtis sparnuočiais, ar turite daugiametę jų stebėjimo patirtį – prisijunkite prie bendraminčių ir pasisakykite už paukščių ir jų aplinkos apsaugą. Lietuvos ornitologų draugijos nariu gali tapti kiekvienas, mylintis paukščius ir gyvąją gamtą, neabejingas jų ateičiai.

Daugiau apie narystę:

2024-12-24 - Šv. Kūčios
2024-12-25 - Šv. Kalėdos
2024-12-26 - Šv. Kalėdų antroji diena

